

ביקורת ספר / חיים ויינגרטן

הליכי משפט

ניסיון להציע פתרון לבעיות החיים יחד בסיר הלחץ הישראלי

המשותפים של הקבוצות הרבות החיות בה. הספר מתמקד בשני סוגים של סכסוכים המאפיינים חברות רב-תרבותיות. הסכסוך הראשון מתחולל בין קבוצות הנאבקות על "מרכז" החברה, דהיינו על אופי מוסדותיה ועל "עיצוב המשטר, המשפט והתרבות הפר" ליטית". הסכסוך השני נוגע ליחסי המרכז המדיני והקבוצות הפריפריאליות. מאוטנר בוחן באיזו מידה צריכה המדינה להתיר לקבוצה "תרבותית" של מיעוט לחיות על-פי התרבות הייחודית שלה, באופן השונה מערכים חשובים המגולמים במשטר ובמשפט של המדינה.

הספר השני שונה מאוד באופיו מהספר הראשון. מאוטנר דן במשנתם של הוגים ליברליים רבים ומנסה להתוות את גבולות הרב-תרבותיות. למרות שהדיון מקדיש מקום לבחינת המצב הרב-תרבותי בער לם הרחב, הוא מופשט ביחס לדיון הקר דם ומאבד את אופיו ההיסטורי והסר ציולוגי. כעת הוא יונק בעיקר מעולמה של התיאוריה הפוליטית המודרנית.

נראה גם שמסקנות הספר השני ירגיזו את אלו שחיכו ירייהם בהנאה למשמע הביקורת על בית המשפט העליון. כעת גם על ישראל סבא לוותר. הכרה בפרקטיקות רב-תרבותיות מצריכה שינויים מרחיקי לכת באופי החברה הישראלית.

אבל, למרות החשש המוצדק מספרים עבים, בסופו של יום אסור לנו לפצל את הספר לשניים. מדובר בספר מצוין אחד המנסה להציע פתרון לבעיות החיים המשותפים בסיר הלחץ הישראלי. אם כל צד יאמץ רק את החלק המועדף עליו, איך נצליח לחיות כאן ביחד? ●

"משפט ותרבות בישראל בפתח המאה העשרים ואחת", מנחם מאוטנר, עם עובד וספריית ספיר, 591 עמ'

עולם מהיר ועסוק אינו הסביבה האידאלית לספרים עבים. אנשי עט מנסים לשנות את עולמנו ולנו אין שהות להקשיב. כדי שלא נירתע מספרו הצבה של הפרופסור למשפטים מנחם מאוטנר, אולי מוטב שנתייחס אליו רוקא בתור שני ספרים שונים ומרתקים שנעטפו בכריכה אחת.

הספר הראשון ממקם את הוויכוח האקטואלי סביב השינויים שעבר בית המשפט העליון בשנים האחרונות, בהקשר היסטורי רחב. בית המשפט מתואר כזירה שבה התבצרה הקבוצה החברתית שאיבדה את כוחה הפוליטי עם המהפך השלטוני של 1977. חברי הקבוצה, אותם

מכנה מאוטנר "ההגמונים לשעבר הליברליים", מצאו את עצמם מחוץ למעגלי ההשפעה הפוליטית. הם הצליחו לפצות עצמם באמצעות צבירת כוח כלכלי ובאמצעות הפיכת בית המשפט העליון למוסד המקדם ביתר שאת את תפיסת עולמם. אבל, הסיפור לא מתחיל ב-1977. מאוטנר מתאר את המאבק על אופיו של בית המשפט העליון בתור שלב נוסף במאבק ארוך על נשמתה של ישראל. אל מול קולו הליברלי של בית המשפט שמקורו במחשבת המערב, מתייצבת כעת, כפי שכבר התייצבה בעבר, המורשת הדתית והמפוארת של ישראל סבא.

מאוטנר אמנם ביקורתי כלפי בית המשפט העליון, אבל ביקורת זו אינה עוינת או גסה. הוא מכבד את המורס ומכיר בחשיבות ההתפתחויות שעבר. אבל, בה בעת הוא מצביע על היבטן הבעייתי ועל דרכים לתיקון.

אם הספר הראשון עוסק בעיקר בשסע שבין נציגי החילוניים של הליברליזם המערבי ובין נציגיה של תפיסת עולם יהודית דתית, אוי הספר השני מרחיב את מעגל השסעים הישראלי. מאוטנר מציע לראות בשראליה חברה רב-תרבותית שצריכה להסיר את חייהן

